

Dato: 28. juni 2021
Kontor: Formueretskontoret
Sagsbeh: Katrine Grith Vinten
Sagsnr.: 2017-705-0002
Dok.: 1962161

REDEGØRELSE

om virkningen af forældelsesreglernes anvendelse på arbejdsskadeområdet

1. Indledning

Den 1. januar 2008 trådte en ny forældelseslov i kraft, jf. lov nr. 522 af 6. juni 2007 om forældelse af fordringer. Som konsekvens heraf blev reglerne i arbejdsskadesikringsloven om forældelse af krav mod arbejdsgiveren på erstatning eller godtgørelse i anledning af en arbejdsskade ændret, jf. lov nr. 523 af 6. juni 2007 om ændring af forskellige lovbestemmelser om forældelse af fordringer m.v. (Ændringer som følge af en ny lov om forældelse af fordringer, ophævelse af købelovens reklamationsfrister ved visse køb m.v.)

Krav på erstatning efter arbejdsskadesikringsloven havde hidtil været omfattet af den generelle 20-årige absolutte forældelsesfrist, som var udgangspunktet i dansk ret. Da denne frist med den nye forældelseslov blev forkortet til en 3-årig frist med mulighed for suspension i kombination med en 30-årig absolut forældelsesfrist, blev det i forbindelse med folketingsbehandlingen af lovforslaget besluttet, at der i arbejdsskadesager skulle gælde en frist på 5 år i stedet for 3 år, jf. arbejdsskadesikringslovens § 36, stk. 3. Samtidig blev der indsat en særregel, som indebærer, at der ikke gælder en kort forældelsesfrist (hverken den 3-årige eller den 5-årige) ved forvaltningsretlig genoptagelse i arbejdsskadesager, jf. arbejdsskadesikringslovens § 36, stk. 5.

Justitsministeriet tilkendegav i forbindelse med folketingsbehandlingen af lovforslaget, at ministeriet ville sende en redegørelse om de foreslåede for-

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 3392 3340
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

ældelsesreglers betydning i arbejdsskadesager, når reglerne havde været i kraft så længe, at virkningerne af reglerne kunne vurderes.

Ved lov nr. 421 af 10. maj 2011 om ændring af forældelsesloven (Forældelse af fordringer på erstatning eller godtgørelse i anledning af en erhvervs sygdom) blev den 30-årige absolutte forældelsesfrist ophævet, for så vidt angår krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af erhvervssygdomme. I forbindelse med høringen over udkastet til lovforslaget pegede flere høringssparter på, at den absolutte forældelsesfrist også burde ophæves i forhold til krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af en arbejdsulykke (eller enhver anden personskaade).

Justitsministeriet tilkendegav i forbindelse med høringen, at Justitsministeriet og Beskæftigelsesministeriet vurderede, at der ikke var tilstrækkeligt grundlag for at ophæve den absolutte 30-årige forældelsesfrist for krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af personskaader ud over det område, der med lovforslaget var lagt op til (det vil sige erhvervssygdomme), men at en fornyet vurdering af den absolutte frists betydning i arbejdsskadesager ville indgå i redegørelsen om betydningen af forældelsesreglerne i arbejdsskadesager, jf. ovenfor.

Justitsministeriet og Beskæftigelsesministeriet har på den baggrund inddraget en række myndigheder og organisationer i vurderingen af virkningerne af forældelsesreglerne i arbejdsskadesager siden reglernes ikrafttræden den 1. januar 2008.

Samtidig er der spurgt ind til eventuelt kendskab til arbejdsskadesager, hvor der er rejst krav om erstatning eller godtgørelse mere end 30 år efter en ulykke.

2. Forlængelsen af forældelsesfristen fra 3 til 5 år

Forældelsesreglerne indebærer, at man mister det krav, man havde på betaling af et beløb eller en ydelse, når der er forløbet en vis periode.

Efter forældelsesloven gælder som udgangspunkt en forældelsesfrist på 3 år. I forbindelse med indførelsen af denne frist blev det besluttet, at forældelsesfristen for så vidt angår arbejdsskadesager skulle fastsættes til 5 år, jf. arbejdsskadesikringslovens § 36, stk. 3. Forældelsesfristen på 5 år regnes først fra den dag, da fordringshaveren blev bekendt med fordringen og skyldneren, eller fra den dag, da fordringshaverens manglende kendskab

hertil kan tilregnes denne som groft uagtsomt, jf. arbejdsskadesikringslovens § 36, stk. 3, 2. pkt.

Derudover gælder i arbejdsskadesikringsloven en tillægsfrist, således at krav efter loven som følge af en arbejdsskade tidligst forældes 3 år efter, at der er truffet endelig afgørelse i sagen, jf. arbejdsskadesikringslovens § 36, stk. 4.

De forskellige forældelsesfrister har tidligere i praksis givet anledning til tvivl, når der i forbindelse med en mulig arbejdsskade er grundlag for at rejse krav efter de almindelige erstatningsregler (et såkaldt differencekrav). I sager, hvor der er spørgsmål om krav, som dækkes efter både arbejdsskadesikringsloven og erstatningsansvarsloven, har der således været usikkerhed om, hvordan forældelsesfristen for differencekravet skal regnes.

Det bemærkes, at Højesteret på væsentlige områder har afklaret retsstillingen vedrørende forældelse af forskellige krav, der er opstået i forbindelse med en arbejdsskade. Højesteret har således fastslået, at forældelsesfristen i relation til krav mod arbejdsgiveren efter erstatningsansvarsloven først skal regnes fra det tidspunkt, hvor spørgsmålet om den tilskadekomnes krav efter arbejdsskadesikringsloven er endeligt afgjort.

Justitsministeriet og Beskæftigelsesministeriet bemærker, at indførelsen af en 5-årig forældelsesfrist for krav efter loven og mod arbejdsgiveren i anledning af arbejdsskader var begrundet i arbejdsskadeområdet særlige karakterer.

Som led i Justitsministeriets og Beskæftigelsesministeriets undersøgelse har bl.a. Ankestyrelsen og Domstolsstyrelsen tilkendegivet, at ændringen af forældelsesfristen fra 3 til 5 år har haft betydning i en række sager. Det indikerer, at ændringen har medført, at færre arbejdsskader bliver afvist som forældet.

På den baggrund er det Justitsministeriets og Beskæftigelsesministeriets opfattelse, at ændringen dermed har haft den ønskede effekt på tilskadekomnes retsstilling.

3. Ophævelsen af den absolutte forældelsesfrist for krav i anledning af erhvervssygdomme

Ved arbejdsulykker gælder der en absolut forældelsesfrist på 30 år, således at krav som følge af en arbejdsulykke forældes 30 år fra skadetidspunktet uden mulighed for suspension. I forbindelse med ændringen af forældelsesloven i 2011 blev den 30-årige absolutte forældelsesfrist ophævet, for så vidt angår krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af erhvervssygdom.

Baggrunden for ophævelsen af den 30-årige absolutte forældelsesfrist for krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af erhvervssygdom, jf. arbejdsskadesikringslovens § 7, var, at visse erhvervssygdomme er så længe om at udvikle sig, at et krav på erstatning eller godtgørelse vil være forældet, inden sygdommen overhovedet kan konstateres hos den tilskadekomne. Dette gælder f.eks. mesotheliom (lungehindekræft) efter udsættelse for asbest.

Ophævelsen af den absolutte forældelsesfrist for erhvervssygdomme er dermed afgørende for anerkendelse af sygdomme med en latenstid på over 30 år. Det bemærkes, at det generelt er vanskeligt at vurdere sager om sygdomme, der skyldes skadelige påvirkninger i arbejdsmiljøet for mere end 30 år siden. Det skyldes, at det er svært at indhente oplysninger om de skadelige påvirkninger og arbejdsprocesserne, f.eks. fordi den relevante virksomhed ikke længere eksisterer. Beskæftigelsesministeriet og Justitsministeriet har imidlertid ikke kendskab til, at dette har medført udfordringer i praksis.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har oplyst, at institutionen årligt anerkender sager vedrørende sygdommen mesotheliom, som ofte har en latenstid, som er længere end 30 år. Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har videre oplyst, at sager vedrørende mesotheliom udgjorde 97 sager i 2018, 128 sager i 2019 og 135 sager i 2020.

Justitsministeriet og Beskæftigelsesministeriet finder på den baggrund, at ændringen har haft den ønskede effekt for de borgere, der har en erhvervssygdom med en latenstid på mere end 30 år.

For så vidt angår arbejdsulykker bemærkes det, at en tilskadekomne efter en arbejdsulykke ikke i mange år derefter kan være ubekendt med, at ulykken har medført en helbredsmæssig skade. Det kan derimod være tilfældet for sygdomme med lang latenstid, hvilket var baggrunden for ophævelsen af den lange absolutte forældelsesfrist på 30 år for erhvervssygdomme.

Det var i forbindelse med reglernes indførelse ikke muligt at identificere sager, hvor der var rejst krav om erstatning eller godtgørelse mere end 30 år efter en arbejdsulykke. Samtidig kunne det ikke fuldstændig udelukkes, at der ville kunne opstå senfølger mere end 30 år efter en ulykke. Omstændighederne og arbejdsprocesserne omkring en arbejdsulykke, som er en enkeltstående hændelse, kan imidlertid være vanskelige at afdække for sager, der ligger meget langt tilbage.

Ankestyrelsen har oplyst, at styrelsen i perioden 2017-2020, har truffet afgørelse om den 30-årige forældelsesfrist i gennemsnitligt ca. 8 arbejdsulykkessager årligt i hele perioden. Ankestyrelsen har endvidere oplyst, at de på grund af manglende dataregistreringer ikke præcist kan angive, hvor stor en andel af det samlede antal arbejdsulykkessager disse sager udgør, men de anslår, at det drejer sig om mindre end 0,5 pct. af det samlede antal ulykkessager.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikring har oplyst, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikring ikke har data for disse sager, og at det ikke har været muligt at fremfinde eksempler, hvor den 30-årige forældelsesfrist har været overvejet eller anvendt i arbejdsulykkessager, men at det er vurderingen, at der vil være tale om et begrænset antal sager.

Det er på den baggrund Justitsministeriets og Beskæftigelsesministeriets vurdering, at hensynet om lang latenstid, der lå bag ophævelsen af den 30-årige forældelsesfrist for erhvervssygdomme, ikke umiddelbart kan overføres til arbejdsulykker. Der er således efter det oplyste tale om et beskedent antal sager, hvor den 30-årige absolutte frist måtte have haft betydning.

Det understøtter samtidig, at de helt særlige forhold, der gør sig gældende på erhvervssygdomsområdet, ikke kan antages på samme måde at gøre sig gældende på personskadeområdet generelt.

Justitsministeriet og Beskæftigelsesministeriet finder på den baggrund ikke, at der er anledning til at ophæve den gældende 30-årige forældelsesfrist for krav på erstatning eller godtgørelse i anledning af personskader ud over erhvervssygdomsområdet.

4. Forvaltningsretlig genoptagelse på arbejdsskadeområdet

Med lovændringen i 2008 blev der indført en særregel om, at der på arbejdsskadeområdet ikke er frister for forældelse i relation til forvaltningsretlig genoptagelse, bortset fra en 30-årig frist på ulykkesområdet. Særreglen betyder, at anmodninger om forvaltningsretlig genoptagelse på baggrund af en retlig eller faktisk fejl efter arbejdsskadesikringsloven – i modsætning til tilsvarende anmodninger vedrørende alle andre personerstateringer samt den sociale lovgivning i øvrigt – ikke kan afvises som forældet, men skal realitetsbehandles, uanset hvornår anmodningen modtages (bortset fra efter 30 år for arbejdsulykker). Det har en række konsekvenser.

Først og fremmest forstærker særreglen om manglende forældelse på forvaltningsretlige genoptagelser risikoen for meget lange og uoverskuelige sagsforløb på arbejdsskadeområdet, hvor parterne i sagen i princippet ikke kan indrette sig på afgørelsen, fordi afgørelsen kan genoptages mange år efter. Uanset at det umiddelbart for borgeren kan være positivt, at sagen vurderes igen, indebærer dette også, at borgerens arbejdsskadesag kan blive genoptaget flere årtier efter sagens start med alt, hvad det indebærer i forhold til at indgå i et sagsforløb – et forløb, der kræver ressourcer og i sig selv kan være psykisk belastende. Manglende forældelse af forvaltningsretlig genoptagelse indebærer også, at det er svært at etablere et tilstrækkeligt oplysningsgrundlag for afgørelser i sager, der genoptages mange år efter skadestidspunktet, f.eks. fordi oprindelige sagsakter, herunder lægejournaler, er destrueret i overensstemmelse med gældende regler om opbevaring af oplysninger. At sagerne ikke forældes, betyder desuden, at en dom om ændret praksis potentielt kan medføre genoptagelse af et meget stort antal sager.

Beskæftigelsesministeriet vurderer på den baggrund, at der kan være grundlag for at overveje, om særreglen i arbejdsskadesikringsloven om, at den korte forældelsesfrist ikke gælder ved forvaltningsretlig genoptagelse, bør ophæves.

5. Konklusion

På baggrund af arbejdsskadeområdets særlige karakter er det samlet set Justitsministeriets og Beskæftigelsesministeriets vurdering, at ændringerne af forældelsesreglerne, der gælder for arbejdsskadesager, herunder erhvervs sygdomme, har haft den ønskede effekt.

Efter ministeriernes opfattelse gør der sig på området for erhvervssygdomme helt særlige forhold gældende henset til den lange latenstid, som visse erhvervssygdomme har, før de viser sig. Der synes ikke at være grundlag for at ophæve den gældende 30-årige absolutte forældelsesfrist for krav i anledning af personskader ud over erhvervssygdomsområdet.

Indførelsen af særreglen om, at den korte forældelsesfrist ikke gælder for arbejdsskader ved forvaltningsretlig genoptagelse, har betydet, at sagerne kan få meget lange forløb, der er svære at overskue for tilskadekomne og myndigheder. Beskæftigelsesministeriet vurderer derfor, at der ved en kommende ændring af arbejdsskadesikringsloven kan være grundlag for at overveje, om særreglen i arbejdsskadesikringsloven om, at den korte forældelsesfrist ikke gælder ved forvaltningsretlig genoptagelse, bør ophæves. Dette vil medføre, at forvaltningsretlig genoptagelse forældes på samme måde, som arbejdsskaderne i øvrigt forældes.